

SEVEROČESKÁ ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC

1971

CZECHOSLOVAKIA

SEVEROČESKÁ ZOOLOGICKÁ ZAHRA DA LIBEREC
CZECHOSLOVAKIA

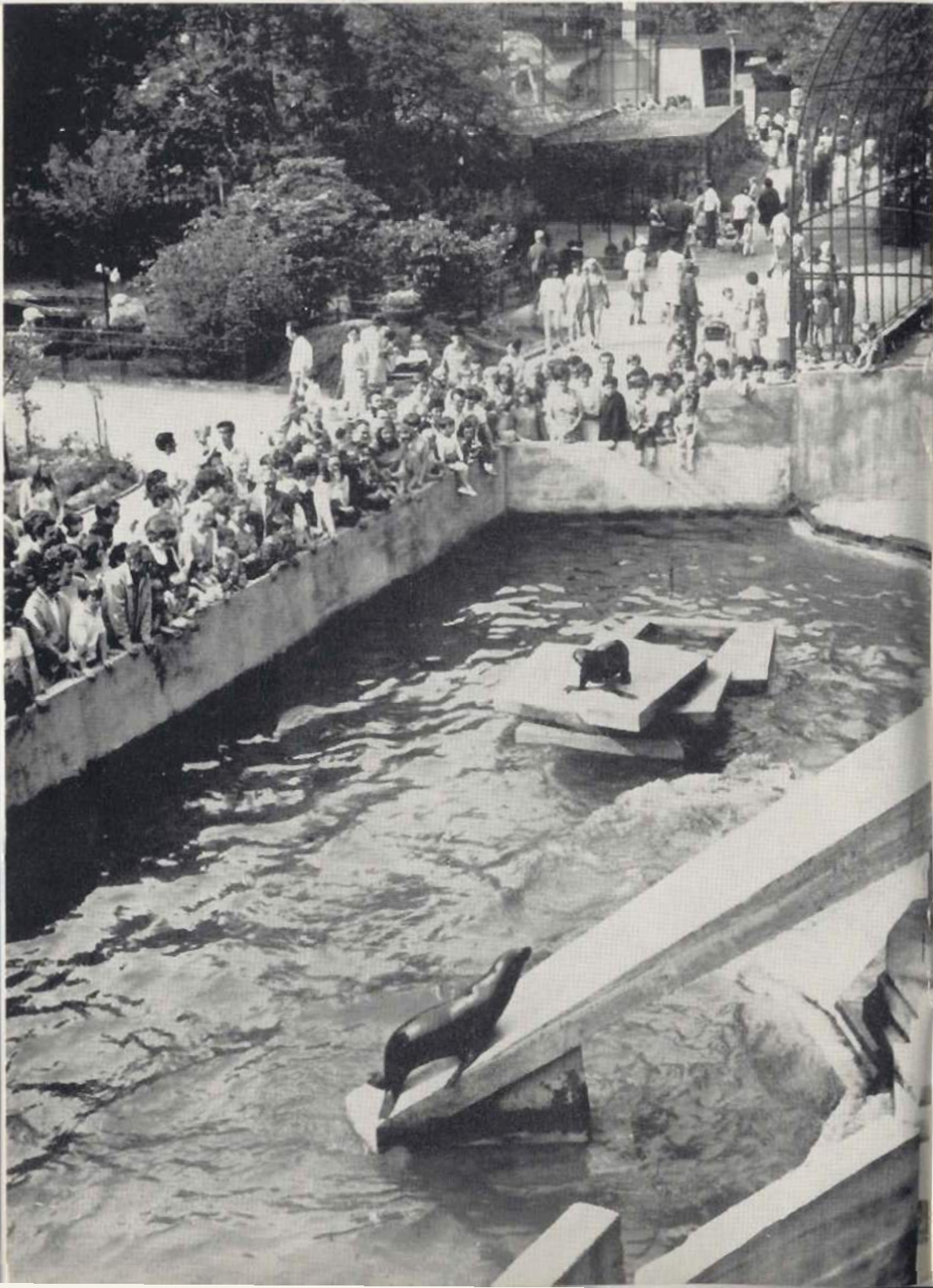
VÝROČNÍ ZPRÁVA

REPORT FOR THE YEAR
JAHRESBERICHT

1971

JIŘÍ BADALEC
ŘEDITEL • ZOO • DIRECTOR

LIBEREC 1972

VÁŽENÍ PŘÁTELE!

Jako každý rok bilancujeme a můžeme říci, že uplynulá sezóna 1971 byla pro nás úspěšná. Mimo jarní měsíce nám přálo i počasí, což prospělo naší chovatelské práci a přivedlo do zoo i o 25 000 návštěvníků více než v předchozím roce.

K největším kladům patří to, že jsme se vyrovnali s plánovanými úkoly na úseku výstavby pro rok 1971 a v podstatě dokončili stavbu pavilónu pro slony a tapiry, kde byl již zahájen zkušební provoz. Nicméně zůstává oblast výstavby klíčovou otázkou dalšího rozvoje zoo.

Vlastní chovatelská práce přinesla dobré výsledky v odchovech u mnohých významných exponátů a umožnila nám tak získání dalších cenných zvířat, tentokrát především k doplnění našich chovných párů nebo skupin.

V oblasti osvětové a výchovné práce jsme prohloubili naši činnost s dětmi a s mládeží, především formou soutěží. I v propagaci bylo dosaženo dobrých výsledků a jméno naší liberecké zahrady se častěji objevilo na stránkách denního tisku.

Dobré výsledky uplynulého roku jsou nám pobídkou, abychom v další sezóně vynaložili všechno úsilí k plnění našich úkolů a k dosažení co nejlepších výsledků ve všech oborech naší práce.

JIRÍ BADALEC,
ředitel

PRACOVNÍCI ZOO V ROCE 1971

Vedení:

Jiří Badalec	—	vedoucí zoologického úseku
Luboš Bulíř	—	vedoucí chovatelského úseku
Věra Suchánková	—	hlavní účetní

Externí pracovníci:

MVDr. Petko Dimitrov	—	veterinární lékař
Jiří Mikoláš	—	osvětový pracovník
Jan Kalina	—	stavební technik

Osvětový úsek:

H. Pelcová

Chovatelský úsek:

1. odd.: opice — ptáci

ved. ošetřovatel:	Andrej Dolinský
ošetřovatelé:	K. Králová, V. Vozková, M. Čermáková, R. Majerová, A. Zemanová

2. odd.: šelmy

ved. ošetřovatel:	Anna Rosková
ošetřovatelé:	J. Andreas, K. Klížová, E. Plesarová

3. odd.: kopytníci

ved. ošetřovatel:	Jiří Blažek
ošetřovatelé:	J. Dvořáková, M. Albrecht, N. Chvalinová, J. Lochman, A. Wernerová, J. Macková

Hospodářský úsek:

sekretářka	—	Vl. Blažková
administrativa	—	Z. Koubová, A. Brennerová
pokladní	—	D. Mentlíková, Št. Pintérová, A. Hýblerová

Provoz a údržba

příprava krmiv a kuchyně	—	L. Burešová
vedoucí údržby	—	Josef Máj
údržba, doprava	—	Št. Židuljak, J. Kabíček, J. Raich
zahradní úprava, úklid	—	R. Žampa, M. Paštíková
noční hlídači, topení	—	J. Rozkovec, J. Cop

VÝSTAVBA ZOOLOGICKÉ ZAHRADY

Jiří Badalec

Náročné úkoly pro rok 1971 byly splněny, i když bychom si pochopitelně přáli, aby ve spolupráci s nadřizenými složkami bylo vykonáno mnohem více. Předběžné výsledky krátkého zkušebního provozu v dokončovaném pavilónu slonů ukazují, že stavba vyhoví předpokládaným provozním požadavkům. Otevřeným problémem zůstávají nadále rekonstrukce starých objektů postavených před rokem 1945 jako pavilón šelem, hospodářská budova, dílny, klece pro medvědy — které jsou již v kritickém stavu. Ukazuje se, že není v silách pracovníků zoo, aby vlastními silami zvládli takové náročné stavební práce bez investičních stavebních limitů a bez pomoci stavebních podniků.

Pavilón pro slony

Pavilón pro slony

Koncem roku byl díky velkému úsilí všech pracovníků zoo dokončen tento objekt, s jehož výstavbou bylo započato v roce 1966. Počátkem zimy zde byli ve zkušebním provozu umístěni oba naši sloni, pár tapirů indických a v odstavném boxu bylo zazimováno stádo antilop. Postupně byly do provozu zařazeny místnosti pro ošetřovatele a přípravná krmiv, veterinární ošetřovna a skladovací prostory.

První provozní zkušenosti si vyžádaly vcelku nepatrné úpravy na speciálních vratech v boxu slonů a určité problémy jsou i s povrchovou úpravou podlahy u slonů. Topný systém, vodo- a elektroinstalace, zařízení pro elektrické ovládání vrat do výběhů a vnitřní bazén nevykazují zatím žádných závad. Venkovní výběhy se osvědčují, pouze zábrany chránící vegetaci se pro jednu z našich slonic ukázaly jako nedostačující, i když byly dimenzovány podle běžných zvyklostí.

Z terárií, která doplňují interiér pavilónu, byl zatím zkoušen pouze prototyp, kde bylo nutno ověřit některé konstrukční detaily. Také oba venkovní bazény nebyly zatím v provozu, neboť jsme vzhledem k pokročilé roční době nechtěli riskovat případné zamrznutí venkovních rozvodů vody.

Výstavba v „Akci Z“

Na této práci se kromě brigádníků z řad našich zaměstnanců podílela i mládež z libereckých základních, učňovských a středních škol. Byla sem zařazena výstavba přístupové cesty k novému pavilónu slonů, oplocení tohoto nového areálu a zahradní úprava okolí.

Přístupová cesta byla založena v dostatečné šíři, takže umožní i příležitostný průjezd větších vozidel a zajistí dobrou průchodnost o špičkových návštěvách. Povrch cesty je zpevněn osvědčenou žulovou drtí, která harmonuje s lesoparkovou úpravou celého areálu ZOO.

Oplocení bylo provedeno pletivem v rámech, které doplňuje živý plot, izolující od rušivých vlivů zvenčí.

Zahradní úpravy spočívaly ve vytvoření zeleného pásu podél oplocení. Kromě buků a pustomylnů zde byly hojně použity tradiční „liberecké“ rhododendrony a azalky. Celkem bylo mimo živého plotu vysazeno několik set keřů, a na přilehlém prostoru někdejšího výběhu zubrů 45 větších listnatých stromů.

Údržba

Větší údržbářské práce byly provedeny v pavilónu antilop, kde se upravovaly podlahy a obnovovaly nátěry. Větších oprav si dále vyžádalo oplocení výběhu u jelenů Dybowského, jelenů axis a u kulánů.

Zrušený výběh zubrů byl likvidován, ohrada byla demontována a terén byl místy srovnán. Protože se zde počítá s výběhem pro antilopy, byla provedena výsadba vhodné zeleně a podél prohlídkové cesty se započalo s výkopem příkopu budoucího výběhu.

Plánované stavební akce

Hospodářská budova, pro kterou byla vypracována úvodní studie, zatím nepřekročila přípravné stadium. Projednává se její definitivní umístění a studují se možnosti její realizace z dostupných prefabrikovaných dílů.

Pro dožívající pavilón šelem byla zadána studie na rekonstrukci. Počítá se v ní se zachováním nynějších velkých výběhů a s podstatným zvětšením vnitřních prostorů.

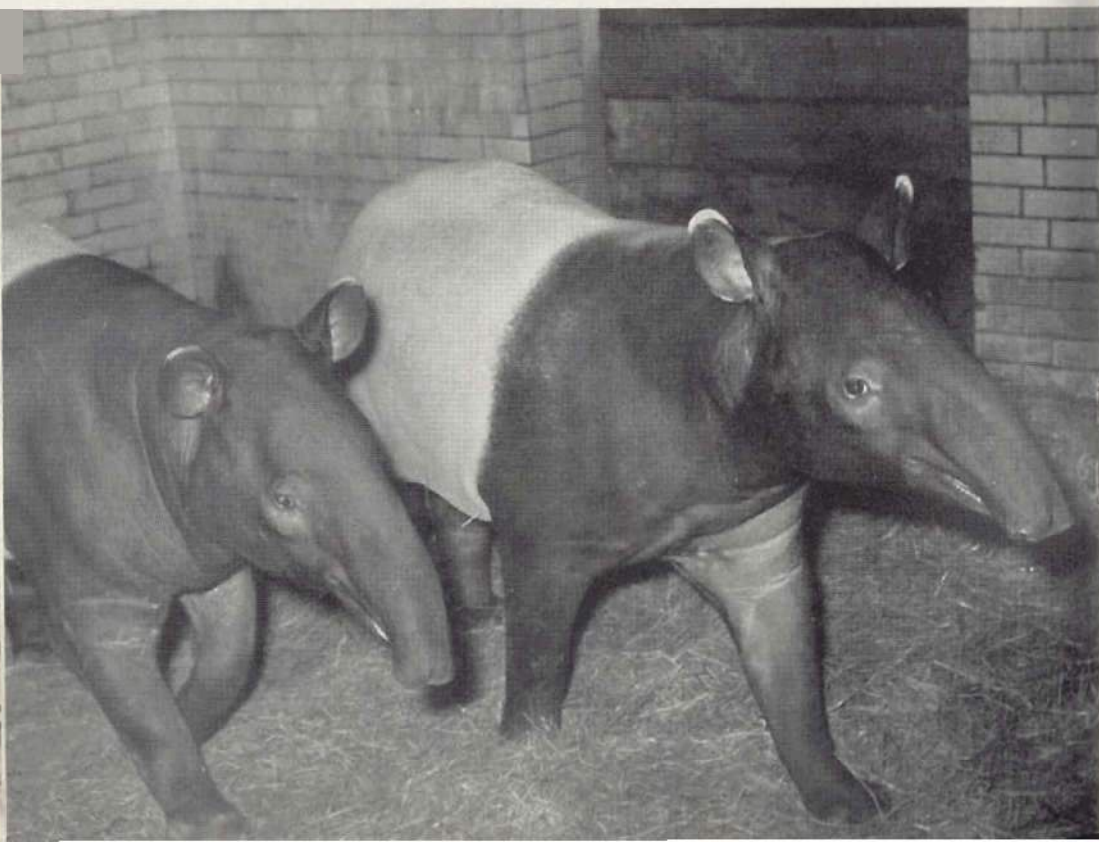

ZVĚŘ V ZOO LIBEREC V ROCE 1971

L. Bulíř

Jedním ze základních posláních každé zoologické zahrady je ochrana zvířat, zejména v současnosti, kdy postupující civilizace zasahuje i do míst, která ještě donedávna byla rájem zvířat. Každým rokem se zvětšuje počet druhů, kterým jenom intenzivní ochrana může pomoci přežít rok 2000. A kolik druhů zvířat bylo v posledním století zbytečně a definitivně vyhubeno jen proto, aby si lidé ukojili svoji loveckou vášeň.

Z tohoto hlediska jsme zaměřili svoji činnost na zoologickém úseku na odchovy u jednotlivých druhů a tak alespoň do určité míry přispěli k jejich záchraně. Snažili jsme se doplňovat samotné exempláře na chovné páry a zvířata, kterých je v přírodě i v zahradách

relativně dostatek, nahrazovat těmi, která jsou dnes již vzácná. Patří mezi ně také tapír indický, kterému hrozí vyhubení a nebude daleko doba, kdy jich bude žít více v zoologických zahradách než v indomalaajských džunglích. K našemu samci tapíra jsme zajistili samici ze Švýcarska a nově sestavený pár, umístěný do nového pavilónu slonů má všechny předpoklady k tomu, aby se mohl rozmnožovat.

Mezi vážně ohrožená zvířata patří i indické opice wanderu, které chováme jako jediná ZOO v ČSSR a u kterých se nám podařilo odchovat první mládě.

Naši skupinu zeber Böhmových jsme celou vyměnili za vzácnější zebry Chapmanovy, dovezené z Afriky Ing. Vágnerem. Skupina se dobře aklimatizovala a v příštím roce počítáme s prvním odchovem mláďat. První mládě jsme zaznamenali u antilop sítatung, které jsme také doplnili o další exempláře, získané výměnou za naše odchovy.

Úspěch jsme měli i s chovem klokanů, kde jsme odchováli 2 mláďata a další dva kusy jsme dovezli, abychom rozšířili chovné možnosti těchto dnes již velmi vzácných zvířat. Poloopice lemur katty rozmnožujeme rovněž jako jediná ZOO v ČSSR. Původní chovný pár ztratil již reprodukční schopnost a byl vystřídán dvěma mladými páry, doplněnými exemplářem z dovozu, nutným pro změnu krve.

Poprvé v historii liberecké ZOO se nám podařilo odchovat tygra bengálského, i když velmi obtížně, protože samice neprojevila o mláďata zájem a odmítla se o ně starat. Ve vrhu byla dvě mláďata mrtvá a třetí se podařilo odchovat pod fenou německého ovčáka, která so o mládou tygřici výborně starala.

Bohužel pro nedostatek místa v našem starém pavilónu jsme si mláďě nemohli ponechat a byli jsme nuceni je vyměnit za jiná zvířata do zahraničí.

Mimořádně cenným je mládě afrických antilop přimorožců. Tato zvířata jsme dovezli v předcházejících letech ze Švýcarska a nyní jsme získali první mládě.

Jako jedna z mála zahrad v Evropě chováme kavkazské kozorožce. Již po několik let se však rodili pouze samečkové, až nyní se podařilo odchovat samici, což je z chovateleického hlediska mimořádný přínos.

Tradičně odchováváme pumy a za posledních 10 let se u nás narodilo 32 mláďat. Také černí levharti měli letos odchov a je potěšitelné, že jde o mláďata samice, narozené již také v Liberci. Za krátké období 5 let jsme odchováli 9 mláďat těchto cenných černých šelem, jejichž chov je také specialitou Liberce.

Ze zahraničí jsme v tomto roce dovezli jenom ta zvířata, která jsme potřebovali doplnit nebo nahradit místo zestárých nebo chovně nevhodných exemplářů. Mimo již uvedeného tapíra to byl kočkodan

Diana k našim dvěma samičím, samec lachtana kalifornského, pár sitatung a jako novinku mladého samce lamy alpaky. Tyto drobnější lamy nebyly zatím v Líberci chovány. Jsou známy z Jižní Ameriky, kde se pěstují pro vynikající vlnu. Pro příští m k zajišťujeme dovoz samíc a počítáme s vytvořením chovné skupiny.

Zaznamenali jsme pochopitelně i ztráty, což je při chovu zvířat logické. Dochází k úhynu starých jedinců, dochází ke zraněním, která si zvířata buď způsobí vzájemně, nebo úrazem v kleci. Naším chovancům se nevyhýbají ani onemocnění, jejichž léčba je často velmi obtížná a ne vždy úspěšná.

Rekordního věku se dožil populární samec paviánů pláštíkových „Farao“, který k nám přišel jako dospělý ve věku asi 12 let a ještě dalších 14 let žil ve velké skupině těchto opic. Během svého života u nás se stal otcem 86 paviánů, která jsme vyvezli prakticky do celé Evropy. Stářím rovněž uhynula jedna samice lemuru katta, druhá podlehl zranění, způsobenému partnerem v kleci. Jedno mládě lamy krotké proniklo do skupiny dospělých lam, nešťastnou náhodou bylo přiraženo na strom a zranění podlehl. Podobně uhynula i jedna antilopa sitatunga, která ve tmě narazila na plot a zabila se. Jedno mládě jihoafrických přímorožců, které se narodilo jako první mládě samice, uhynulo bezprostředně po porodu.

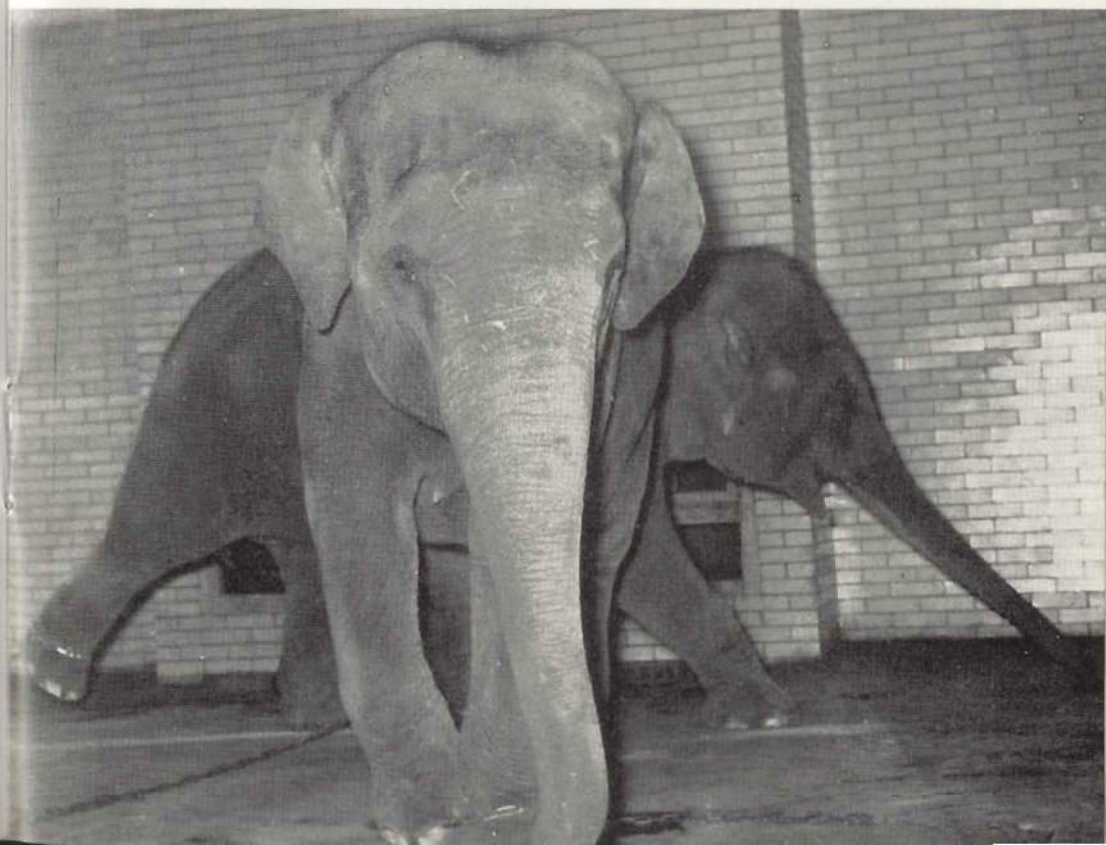
Celou hřdu zvířat jsme pro nedostatek místa museli odprodat nebo vyměnit za jiné exponáty. Šlo zejména o pumy, černé levharty i zmíněného již tygra, lvici, paviány pláštíkové a další zvířata.

Celkově lze říci, že i za obtížných prostorových podmínek, které v současné době v zoologické zahradě máme, lze považovat rok 1971 za chovatelsky úspěšný u všech skupin zvířat. Finanční hodnota narozených mláďat představuje 223000,— Kčs, ztráty uhynutím 87 000,— Kčs.

Ke konci roku 1971 jsme chovali 491 kusů zvířat ve 146 druzích.

Spotřeba některých krmiv v roce 1972

Maso	25 687 kg	Slunečnice	538 kg
Ryby	8 455 kg	Oves	19 790 kg
Morčata	456 ks	Proso	1 052 kg
Holubí	465 ks	Kapusta	1 060 kg
Myši	500 ks	Kedlubna	5 612 kg
Slepice	1 462 ks	Mrkev	8 588 kg
Mléko	6 335 l	Jablka	6 435 kg
Chléb	8 204 kg	Zelí	3 031 kg
Cukr	186 kg	Brambory	5 215 kg
Seno	69 590 kg	Řepa	5 450 kg

**PŘEHLED PŘÍRŮSTKŮ A ÚBYTKŮ
některých druhů zvířat**

Druh - Art - Species		Narození Geboren	Uhyn Todesfall	Import	Export
Klokan rudokrký	Protemnodon rufogriseus	2	1	1	1
Lemur katta	Lemur catta	3,0	1,1	1,0	1,0
Chápan	Ateles belzebuth	-	0,1	-	-
Kočkodan djanin	Cercopithecus diana	-	-	1,0	-
Pavián pláštikový	Papio hamadryas	7	1,0	-	2,0
Opice wanderu	Silenus silenus	0,1	-	-	-
Dikobraz běloocasý	Hystrix leucura	2	-	-	1
Lev pustinný	Panthera leo	1	-	1	1
Tygr džunglový	Panthera tigris	1,0	-	-	1,0
Levhart skvrnitý	Panthera pardus v. nigra	2,1	-	-	1,0
Puma americká	Panthera concolor	1,1	-	-	1,1
Kočka divoká	Felis silvestris	1,1	-	-	-
Fenek berberský	Fennecus zerda	-	-	1	-
Medvěd hnědý	Ursus arctos	2,1	-	-	2,1
Medvěd himalajský	Selenarctos tibetanus	0,1	-	-	-
Medvídek mýval	Procyon lotor	3	-	-	-
Lachtan kalifornský	Zalophus californianus	-	-	1,0	-
Zebra Böhmoval	Equus quagga böhmi	-	-	-	0,2
Ponny		1,1	-	-	-
Tapír indický	Tapirus indicus	-	-	0,1	-
Lama krotká	Lama glama	2,1	0,1	-	1,1
Lama alpaka	Lama pacos	-	-	1,0	-
Jelen Dybowského	Cervus nippon hortulotum	0,3	-	-	-
Jelen axis	Axis axis	1,0	-	-	-
Lesoň sittatunga	Tragelaphus spekei	0,1	0,1	1,1	-
Přímorožec africký	Oryx gazella	1,1	0,1	-	-
Kozorožec kavkazský	Capra caucasica cylindricornis	0,1	1,0	-	-

OSVĚTOVÁ PRÁCE V ROCE 1971

Jiří Mikoláš

Z chovatelské a z ochranářské práce ZOO vyrůstá další, neméně důležité poslání — využití všech chovaných exponátů ke vzdělávacím a světónázorovým účelům. I když nemůžeme podceňovat ani rekreační působení zahrady, zejména pro městské návštěvníky, domníváme se, že je to právě toto osvětové využívání, které řadí zoologické zahrady na důležité místo v soustavě našich kulturně osvětových zařízení.

Jako již v předchozích sezónách jsme se soustředili jednak na podávání základních informací prostřednictvím jmenovek na klecích a informačních tabulích, jednak na spolupráci se školami a na besedy, přednášky a činnost propagační.

Přehled osvětových akcí

- 35 přednášek a besed, vesměs ve spolupráci s Čs. soc. akademií, spojených s promítáním diapositivů
- soutěž pro čtenáře dětského časopisu „Sluníčko“
- trvalá spolupráce s Okresním domem pionýrů a mládeže
- 12 dvojstránkových textů pro Liberecký kulturní kalendář
- vydání výroční zprávy za rok 1970.

Přehled propagačních akcí

- rozeslání vlastních plakátů do všech okresů ČSSR
- slavnostní uvítání 150 000. diváka
- slavnostní křtiny prvního tygra narozeného v naší ZOO, za účasti zástupců města, tisku a veřejnosti
- pořízení filmových záběrů z naší ZOO Filmovým studiem v Liberci, které se uplatnily jako krátký film v městských kinech a byly použity i pro Čs. televizi
- ve spolupráci s krajskou redakcí Čs. televize byly pořízeny 2 šoty pro vysílání oblastních televizních novin
- byly vypracovány aktuální relace pro vysílání městského i okresního rozhlasu.

Chovatelská a osvětová práce se příznivě projevila i na návštěvnosti. Zoologickou zahradu navštívilo v roce 1971 celkem 229 235 platících diváků, což je o 25 000 návštěvníků více než v předešlém roce. Dosažená návštěvnost je také vyšší než v letech 1968 a 1969, a zdá se, že po určitém poklesu, který nastal po roce 1964, má návštěvnost opět vzestupnou tendenci.

СОДЕРЖАНИЕ

В прошлом, 1971 году кроме работы с зверями большое внимание уделялось строительству зоопарка. С большим усилием окончено строительство павильона слонов, в котором с начала зимнего периода поместили 2 индийских слонов и пару индийских тапиров. Наряду с тем открыт и ветеринарный санпункт, находящийся в том же здании. Так как новый павильон находится вне доступной части зоопарка, были построены новые дороги для пешеходов, для снабжения павильона; построен и новый забор.

В верхней части зоопарка закрыт двор зубров, на месте которого предусматривается создание выгона для антилоп. Окончена отделка поверхности, посажены новые группы деревьев и кустов.

Окончание требовательной стройки павильона для слонов далеко не избавило нас от всех хлопот. Готовится перестройка павильона хищных зверей, который был построен 40 лет назад и в настоящее время больше не является удовлетворительным. Весьма актуальным становится вопрос строительства нового административно-хозяйственного здания, мастерских, гаражей.

К основным задачам зоопарка относится защита животных, число которых в свободной природе все падает. С учетом данной задачи мы старались получать потомков у наших питомцев, создавать новые племенные пары, и путем обмена доставать те животные, которые относятся к редким в свободной природе породам.

К последним можно отнести и тапира (*Tapirus indicus*). К нашему самцу обеспечена самка из Швейцарии; вновь созданная пара имеет предпосылки для размножения. К зверям, находящимся под угрозой, следует отнести и индийских обезьян *Silenus silenus*, которые разводятся в нашем зоопарке как единственные в Чехословакии. В прошлом году вырастили первого детеныша этих обезьян. Успешный сезон отмечен и у группы кенгуру (*Protemnodon rufogriseus*): вырастили двух детенышей, иополнили группу двумя импортированными экземплярами. Так как даша первоначальная племенная пара обезьян лемур (*Lemur catta*) потеряла уже способность воспроизведения, мы заменили ее двумя новыми парами и опять получили новых детенышей. После нескольких лет, в течение которых в нашей группе дагестанского тура (*Capra caucasica cylindricornis*) родились лишь самцы, на этот раз появилась самка. Также и эта порода мало уже распространена, ее разводят лишь в нескольких зоопарках Европы.

Среди других пород большое значение имеет для нас первое выращивание бенгальского тигра (*Panthera tigris*) в Либерце. Ценным является и детеныш антилопы *Oryx gazella*, потомек импортированных в про-

шлом году зверей. Традиционно наше разведение черной пантеры (*Panthera pardus f. nigra*) и кугуара (*Panthera concolor*).

Новинкой для либерецкого зоопарка стал импорт самца ламы *Lama pacos*, который предназначен для основания новой племенной группы. Новинкой является и группа зебр Чепмана (*Equus quagga Chaptmani*), которую получили из прямой посылки из Африки в обмен на зебры Эма, разводимые раньше у нас.

В 1971 году отмечены минимальные потери зверей, не встретилось также никакого опасного заболевания. Пал от старости самец гамадрила (*Pario hamadryas*), который дожид до 26 лет возраста а был отцом 86 детенышей у нас. По той же причине пала и одна обезьяна лемур, другой экземпляр той же породы пал после травмы, вызванной партнером. После травмы пала и одна антилопа *Tragelaphus spekei* а одна лама (*Lama glama*). Подробнее о том см. стр. 12 и 13.

В общем можно сказать, что 1971 год, вопреки трудным условиям, был успешным у всех групп зверей. В конце года в зоопарке насчится 491 экземпляров зверей 146 пород. В области пропаганды увеличилось число статей о нашем зоопарке, опубликованных в районной и государственной печати; удалось проложить путь и в общегосударственные еженедельники. Мы сотрудничали с редакцией журнала «Слуничко» (Солнышко) над организацией состязания в знаниях зверей в зоопарках, представители печати принимали участие и в торжественных крестинах некоторых наших детенышей. Развивалось а хорошее сотрудничество с Киностудией городских кинотеатров в Либерце.

В области просвещения и популярно-научной деятельности в 1971 году увеличено число специальных лекций: прочитали в общем 35 лекций, на которых присутствовало около 2100 слушателей.

Издан регулярный годовой отчет за 1970 год, однако рассылка его сильно опаздывала из-за долгого срока производства в типографии. Отдана в печать также цветная карта зоопарка, которая станет хорошим помощником посетителей парка. Ежемесячно публиковали сообщения и информации о работе парка в Культурном календаре города Либерец.

Число посетителей, которое за последние годы отличается в среднем нисходящей тенденцией, составляло 230 тысяч человек, т. е. на 25 тысяч больше, чем в 1970 году. С учетом общего числа жителей города — около 75 тысяч — указанное число посетителей можно считать весьма удовлетворительным.

ZUSAMMENFASSUNG

Im vergangenen Jahre 1971 wurde neben der Arbeit mit dem Wild dem Ausbau des Gartens grosse Aufmerksamkeit gewidmet. Nach grosser Anstrengung konnte der Bau des Dickhäuterhauses (Elefantenpavillons) fertiggestellt werden, sodass ihn zum Winteranfang zwei Indische Elefanten und auch ein Paar Indische Tapire beziehen konnten. Gleichzeitig konnte die veterinärärztliche Sanitätsstation, die sich in diesem Pavillon befindet, in Betrieb genommen werden. Da der Pavillon ausserhalb des bisher zugänglichen Teile des ZOO liegt, wurden neue Wege geschaffen, Versorgungskommunikationen und die Einfriedung.

Im oberen Teile des Gartens wurde das Freigehege der Auerochsen aufgelöst und an dessen Stelle wird ein Auslauf für Antilopen entstehen. Auch Gelände wurde hergerichtet und neue Bau- und Sträuchergruppen gesetzt.

Die Fertigstellung des anspruchsvollen Elefantenpavillons hat uns weiterer Sorgen noch lange nicht enthaben. Es wird die Rekonstruktion des Raubtierhauses vorbereitet, da das jetzige, bereits vierzigjährige, den heutigen Ansprüchen nicht mehr gerecht wird. Dringlich wird auch die Frage eines Neubaus für Verwaltung und Wirtschaft sowie von Werkstätten und Garagen.

— — —

Zu den Grundaufgaben des Gartens gehört der Schutz jener Tiere, deren Bestände in der freien Natur sinken. Eingedenk dieses Gesichtspunktes haben wir uns bemüht Aufzucht von unseren Exponaten zu erzielen, weitere Zuchtpaare zu bilden und durch passende Tausche Tiere zu gewinnen, die in der Natur schon selten geworden sind.

Zu diesen Tieren gehört auch der Tapir (*Tapirus indicus*). Zu unserem Männchen stellten wir aus der Schweiz ein Weibchen sicher; das neu zusammengestellte Paar hat alle Voraussetzungen zur Fortpflanzung. Unter die gefährdeten Tiere gehören auch die indischen Affen Wander (*Silenus silenus*), die wir als einziger ZOO in der ČSSR züchten. Im Jahre 1971 wurde das erste Junge geboren. Erfolgreich war die Saison auch bei den Känguruhs (*Protemnodon rufogriseus*). Es wurden zwei Junge geboren und die Gruppe durch zwei weitere Stücke aus dem Ausland aufgefüllt. Da unser ehemaliges Zuchtpaar der Halbaffen Lemur katta (*Lemur catta*) schon seine Reproduktionsfähigkeiten erschöpfte, wurde es durch zwei neue Paare ersetzt und so konnten wieder Zuchterfolge erzielt werden.

Nach einigen Jahren, in denen bei unserer Gruppe Kaukasischer Steinböcke (*Capra caucasica cylindricornis*) nur männlicher Nachwuchs geboren wurde, konnten wir diesmal ein Weibchen verzeichnen. Auch diese Tierart ist nicht besonders verbreitet und wird nur in einigen europäischen Gärten gezüchtet.

Von den anderen Arten war für uns die erste Aufzucht von Tigern (*Panthera tigris*) in Liberec von Bedeutung. Wertvoll ist auch das Antilopenjunge (*Oryx gazella*) von im vorigen Jahre eingeführten Tieren. Schon traditionell ist die Aufzucht von Schwarzen Leoparden (*Panthera pardus f. nigra*) und Kuguars (*Panthera concolor*).

Eine Neuheit für den Liberecer Garten war der Import eines Lama-Männchens (*Lama pacos*). Es soll zur Gründung einer neuen Gruppe beitragen. Eine Neuigkeit ist auch die Zebragruppe (*Equus quagga Chapmani*), die direkt aus einem aus Afrika kommenden Transport im Austausch für die früher bei uns gezüchteten Böhmenzebras sichergestellt wurden.

Die Verluste an Wild waren im Jahre 1971 im grossen und ganzen minimal; auch zu keinen gefährlichen Erkrankungen kam es. An Altersschwäche starb das Mantelpavianmännchen (*Papio hamadryas*), das ein Alter von 26 Jahren erreichte und Vater von 86 Jungen war. Aus demselben Grunde ging auch 1 Katta (*Lemur catta*) ein; das zweite Individuum dieser Art verstarb an den Folgen des Traumas, durch den Partner hervorgerufen. Dieselben Gründe hatte auch der Tod 1 Tragelaphus spekei und 1 Lamas (*Lama glama*). Einzelheiten auf den Seiten 12 und 13.

Im allgemeinen kann gesagt werden, dass das Jahr 1971 trotz schwieriger Bedingungen erfolgreich war und das beiallen Tiergruppen. Zum Jahresende waren im ZOO 491 Tiers in 146 Arten.

— — —

In der Propagandatätigkeit konnten wir die Anzahl der Artikel über unseren ZOO in der Bezirks- und Tagespresse erhöhen und sogar in die ganzstaatlichen Wochenzeitschriften vordringen. Unsere Zusammenarbeit erstreckte sich auch auf die Redaktion der Zeitschrift „Sluníčko“ (Malkäferchen), besonders bei der Organisation von Wettbewerben über Tiers unseres Gartens. Vertreter der Presse beteiligten sich an der Taufe einiger unserer Tiere. Auch mit dem Filmstudio der Städtischen Kino in Liberec kam es zu fördernder Zusammenarbeit.

In unserer Bildungs- und Kulturarbeit konnten wir im Jahre 1971 die Anzahl unserer Fachvorträge auf 35 erhöhen, die von 2100 Personen besucht wurden.

Der übliche Jahresbericht über das Jahr 1970 wurde zwar herausgegeben, seine Versendung verspätete sich aber durch lange Lieferfristen der Druckerei. Dem Drucke wurde eine farbige Wegkarte des ZOO beigegeben, die den Besuchern im Garten eine gute Orientation ermöglicht. Im Kulturkalender der Stadt veröffentlichten wir monatlich Informationen über unsere Arbeit und über neue Exponate.

Die Besucherzahl des ZOO hat in den letzten Jahren im Durchschnitt eine sinkende Tendenz und erreichte im Jahre 1971 230 000, was um 25 000 mehr als im Jahre 1970 ist. Mit Rücksicht auf die Einwohnerzahl der Stadt, die bei 75 000 liegt, können wir den Besuch immer noch als *gut* betrachten.

SUMMARY

Beside the usual daily routine work connected with the animals, great attention has been paid to the building up of the zoological garden in the past year 1971. The pavilion for the elephants had been built and finished with great effort so that the two Indian elephants and the brace of Indian tapirs might be located therein. At the same time the veterinary station which had also been accommodated in this pavilion started its activity and work. As the new pavilion was situated in a hitherto inaccessible area of the zoo, new accesses, paths, feeding communications and fences had to be provided.

In the upper part of the zoological garden the enclosure for the bison was cleared away and in its place we plan a run for the antelopes. The ground has been adapted and new groups of trees and bushes have been planted.

The finishing of the pretentious pavilion for the elephants did not mean the end of all our problems. We are planning the reconstruction of the housing for the bear of prey; this pavilion which had been built some 40 years ago, is absolutely inadequate at present. There is also the urgent need of a building for the administration and economy as well as for further operational objects such as workshops and garages.

One of the main tasks of the zoological garden is the protection of animals the number of which is decreasing in the free nature. From this point of view we did our best to get offsprings from our own exhibits and to couple further breeding braces. By useful exchanges we succeeded in acquiring animals which nowadays are very rare in nature.

One of those rare animals is the tapir (*Tapirus Indicus*). We got a female from Switzerland for our male tapir and this new brace has all presuppositions for successful breeding. The Indian monkey Wanderu (*Silenus silenus*) also belongs to the endangered animals; at present our zoological garden is the only zoo to keep this monkey. Last year we were proud to have the first offspring. There was also a successful season with the group of kangaroos (*Protemnodon rufogriseus*). Two little kangaroos were born and the group was completed by two further kangaroos from abroad. As our original couple of semi-monkeys lemur katta (*Lemur catta*) had lost their reproduction ability, we replaced them by two new braces. and thus we got again new offsprings from them. After many years when we had been getting only males from our group of Caucasian capricorns (*Capra caucasica cylindricornis*), we were pleased to welcome a

female. This kind of animal is not numerous any more and is to be found only in few European zoological gardens.

As far as the other kinds of animals are concerned great importance and attention was dedicated to the first offsprings of the tigers (*Panthera tigris*) in Liberec. Of great value is the offspring of the antelope *Oryx gazella*, imported last year. The breeding of black panthers (*Panthera pardus f. nigra*) and American panthers (*Panthera concolor*) is traditional with us.

A new event for the zoological garden of Liberec was the imported male of the llama alpaca (*Lama pacos*) which is meant to start a new breeding group. Another remarkable novelty is a group of Chapman zebras which we acquired right out from a direct African transport by exchanging Böhm zebras previously bred in our zoological garden.

In 1971 the losses of animals were reduced to a minimum and there was no dangerous or serious illness. The male of the coat baboon (*Papio hamadryas*) died of old age, having lived 26 years, procreator of 86 offsprings. One katta (*Lemur catta*) died of old age, another animal of this kind died because of a trauma, caused by its partner. The loss of one sittatunga (*Tragelaphus spekei*) and one llama (*Lama glama*) was caused by this very same incident. See for details on pages 12 and 13.

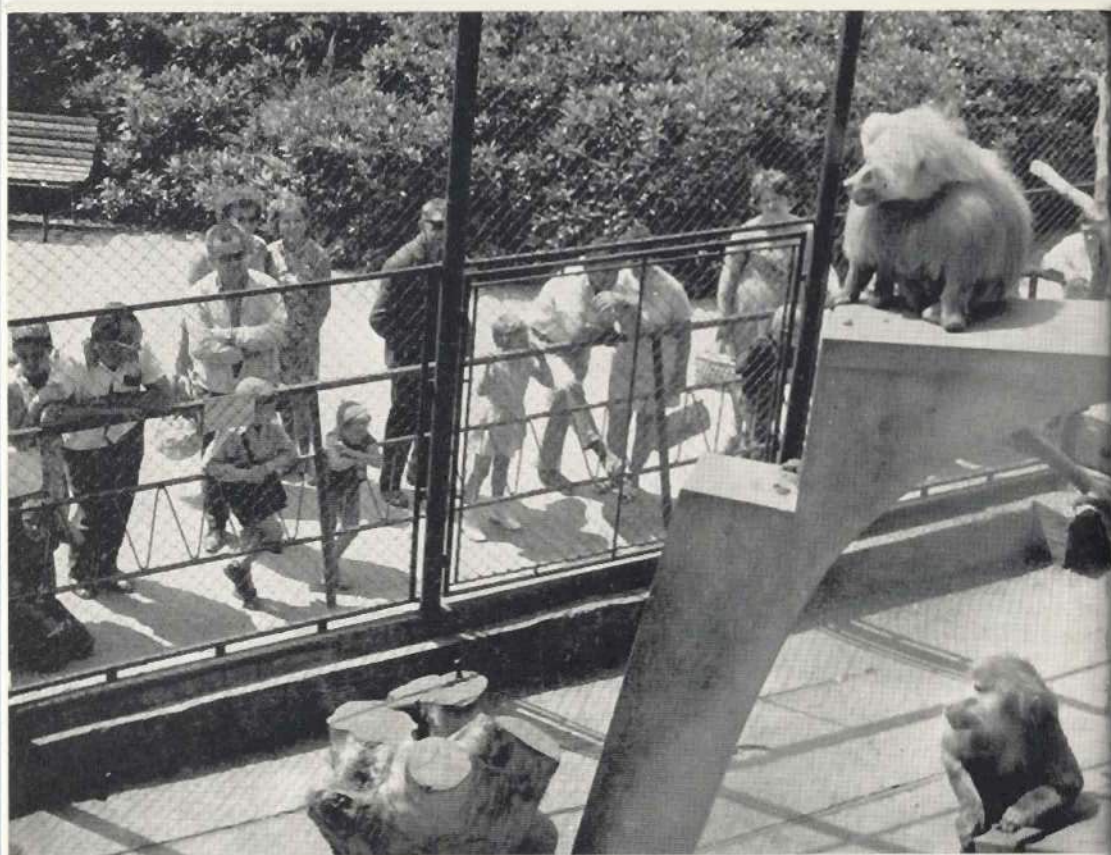
On the whole we can say that — notwithstanding hard conditions — the year 1971 has been successful in all groups of animals. At the end of 1971 there were 491 animals in 146 species in our zoological garden,

As for the propagation publicity the number of articles dealing with our ZOO increased not only in the daily and district press, but we also successfully published in nearly all weekly magazines all over our republic. In collaboration with the board of the magazine *Sluníčko* (The SUN) we organized a competition quiz concerning the animals in our ZOO. The representatives of our press took part in the ceremonial name-giving of our new-borns. The film studio of the municipal movies in Liberec was equally a very good partner.

In 1971 there was an increasing trend as far as special professional lectures were concerned; the 35 lectures with an audience of more than 2,100 persons speak for themselves.

The traditional annual report for the year 1971 was issued with a great delay due to the long printing terms. We ordered a coloured map of the ZOO to be printed and we think that such a map might facilitate the orientation of our visitors. Regular bulletins dealing with our activity and worming of new exhibits are published in the Cultural Review of Liberec.

The average number of visitors, increasing from year to year, shows a rising trend. In 1971 there were 230.000 paying visitors, i. e. 25.000 more than in 1970. Compared with the 75.000 inhabitants of Liberec, the frequency of visitors is by far more than satisfactory.

Výroční zpráva Severočeské zoologické zahrady za rok 1971
Zpracoval kolektiv vedení ZOO.

K tisku připravil J. Mikoláš.

Fotografická dokumentace: J. Mikoláš, obálka ing. Jiránek.

Toto vydání slouží k informaci domácích a zahraničních spolupracovníků ZOO.

Vytiskla Severografia, n. p., závod Liberec